

**รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท**
**Model of Buddhist Management Child Development Center Local
Administration Organizations In Chainat Province**

ลภัสรดา น้อยเอี่ยม*, พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ**, วรกฤต เกื่อนช้าง***
Lapatrada Noiaeim*, Phrakhrusisudhammanivit**, Dr.Worrakrit Thuanchang***
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhansawan Campus

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท 2) เพื่อสร้างรูปแบบ การบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท การวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงผสมวิธี ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารจัดการของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการ เชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน โดยการจัดสนทนากลุ่ม เครื่องมือ ที่ใช้คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการ บริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 15 คน ด้วยแบบประเมินที่ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และ ความมีประโยชน์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท ประกอบด้วย 1) สภาพด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการวางแผนทางการบริหารยุทธศาสตร์ นโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยสอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) สภาพด้านบุคลากร มีการบริหารจัดการบุคลากรอย่างมีมาตรฐาน และเป็นระบบ เน้นการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมในการวางแผนและการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) สภาพด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ความสำคัญในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ให้มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็ก เป็นสำคัญ 4) สภาพด้านวิชาการและกิจกรรมทางหลักสูตร คำนึงถึงวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของสังคม ชุมชน ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ 5) สภาพด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน โดยกำหนดรูปแบบ แนวทาง วิธีการ การเสริมสร้าง ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิด ความร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง และชุมชน และ 6) สภาพด้านส่งเสริมเครือข่ายการ

พัฒนาเด็กปฐมวัย มีการสร้างเครือข่ายระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด โดยเป็นแหล่งเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท พบว่า ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้รูปแบบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมทางหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และความมีประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ, บริหารจัดการ, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The objectives of this study were: 1) to study the status of management of the Child Development Center under the local administration organizations in Chainat Province, 2) to make the Buddhist management model of the Child Development Center under the local administration organizations in Chainat Province, and 3) to evaluate the Buddhist management model of the Child Development Center under the local administration organizations in Chainat Province. This research applied the Mixed Methods Research having 3 steps: 1) studying the status of management of the Child Development Center under the local administration organizations in Chainat Province from 18 key informants with the Semi-structured Interviews and the content analysis for the data analysis, 2) making the Buddhist management model of the Child Development Center from 9 key informants with the focus group discussion and the content analysis for the data analysis, and 3) evaluating the Buddhist management model of the Child Development Center from 15 key informants with the evaluation forms consisting of 4 dimensions: the evaluation of correctness, appropriateness, practicality, and utility. The statistics used mean and standard deviation.

The research results were as follow:

1. The status of management of the Child Development Center under the local administration organizations in Chainat Province consisted of 6 aspects: 1) the management of the Child Development Center planned the guidelines for the strategic and policy administration of the Child Development Center in the standard of the implementation of the Child Development Center, 2) the personnel had the personnel management in the standard, systematically and teamwork, and participated in planning and the implementation of the Child Development Center, 3) the building, environment and safety

of the Child Development Center gave the importance in the building construction and renovation, and provided the townscape and environment suitable and safe to the children, 4) the academic and curriculum-based activity considered the life way of the children in the context of the society, community, tradition, culture and the local wisdom with focusing on the children, 5) the participation and support set the form, guideline and method of strengthening, promoting and supporting for the cooperation of the Child Development Center, parents and the community, and 6) the promotion of the early childhood development network made the network in Sub-District, District and Province as the learning source and exchanging the opinion in the early childhood development.

2. The Buddhist management model of the Child Development Center under the local administration organizations in Chainat Province had 6 models consisting of 1) the management of the Child Development Center, 2) the personnel, 3) the Building, environment and safety of the Child Development Center, 4) the academic and curriculum-based activity, 5) the participation and support, and 6) the promotion of the Early Childhood development network.

3. The evaluation of the Buddhist management model of the Child Development Center under the local administration organizations in Chainat Province in 4 dimensions: the evaluation of correctness, appropriateness, practicality and utility showed that it was at the highest level.

Keywords: Model, Management, Child Development Center

บทนำ

การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นภารกิจสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กในท้องถิ่นให้มีความพร้อมและมีศักยภาพตามวัย (คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ,หน้า คำนำ) สิ่งที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพได้นั้น ก็คือ “การศึกษา” ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเตรียมความพร้อมและส่งเสริมมนุษย์ให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า (ประเสริฐ บุญมี, 2554, 23) การจะพัฒนาประชากรไทยให้เข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมุ่งเตรียมคนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกัน เพื่อเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เริ่มตั้งแต่กลุ่มเด็กปฐมวัยที่ต้องพัฒนาให้มีสุขภาพกายและสุขภาพใจที่ดี มีทักษะทางสมอง ทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิต เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ ควบคู่ไปกับการพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดี มีทักษะความรู้ และสามารถปรับตัวให้เท่าทันกับ การเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง และสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้คนในชุมชน และเป็นพลังทางสังคมในการพัฒนาประเทศ (มาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ขั้นพื้นฐาน), 2550, 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรา 54 วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า “...

รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย” โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) และฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) มาตรา 18 (1) กำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัยจัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เริ่มนโยบายการรับการถ่ายโอนงานด้านการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2544 โดยที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ประกาศรับเด็ก 3 ขวบ เข้าเรียนชั้นอนุบาล และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทน ต่อมาในปีการศึกษา 2545 ได้เริ่ม ถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากกรมการพัฒนาชุมชนและศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ใน ศาสนสถานจากกรมการศาสนาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในปีการศึกษา 2546 การถ่ายโอนภารกิจอำนาจหน้าที่และงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของหลายหน่วยงานถือว่าเสร็จสมบูรณ์แล้ว (คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, 2548, 16) การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นมิติใหม่ของการพัฒนาชุมชนเพื่อส่งเสริมการศึกษา และความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาก่อนภาคบังคับที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับวัยและพัฒนาการ ทั้งนี้เนื่องจากเด็กปฐมวัย นั้นเป็นวัยที่มีการพัฒนาทุกด้าน เจริญเติบโตในอัตราที่สูงที่สุด โดยเฉพาะระบบ ประสาท และสมอง ดังนั้น เด็กปฐมวัยจึงควรได้รับการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการทุก ๆ ด้านให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อที่จะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพและจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น จำเป็นต้องใช้กระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณภาพ ซึ่งถือเป็นกลไกให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเป็นเลิศ และเกิดความเสมอภาคในการให้บริการทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือสถานศึกษาต้องสร้างองค์กรของตนเองให้เป็นองค์กรที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้จัดการความรู้ พัฒนาคำรู้ พัฒนาความคิด และพัฒนาศักยภาพ

จากการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยนาท ที่ผ่านมามีปัญหาหลายประการ เช่น ประชาชน และชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อการจัดการศึกษา ขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อีกทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีความพร้อมทางด้านบุคลากร บุคลากรทางการศึกษา จึงทำให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีประสิทธิภาพ ประกอบกับผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารจัดการศึกษา นอกจากนั้น ยังพบปัญหาด้านอาคาร สถานที่ ยังไม่ได้มาตรฐาน เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในอาคารของโรงเรียนและวัด จึงทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งมีห้องเรียนที่คับแคบ และมีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กเล็กหรือไม่มีงบประมาณที่เพียงพอในการก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้

มาตรฐาน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาทำให้ยากต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อันจะส่งผลต่อการตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กเล็ก

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ถือว่ามีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างมาก ดังนั้น เพื่อผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐาน มีคุณภาพตามหลักวิชาการ และเพื่อพัฒนาให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมบูรณ์ตามวัย ครบทั้ง 4 ด้าน และมีความพร้อมในการศึกษาต่อในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยนาท เพื่อให้ได้แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นไปตามบริบทมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น อันส่งผลให้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยนาท เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยการวิจัยเชิงผสมวิธี (Mix Method Research) โดยเริ่มจากการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 หัวหน้าสถานศึกษา ผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 2 ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 3 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น นักวิชาการศึกษา จำนวน 8 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง ได้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป/คน กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบ จำนวน 2 คน และกลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน และกลุ่มที่ 4 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการศูนย์

พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 รูป/คน โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปผล

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งหมด 15 คน โดยใช้แบบประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ และประโยชน์ สถิติที่ใช้ในการประเมิน คือ ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการวางแผนทางการบริหาร ยุทธศาสตร์ นโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร มีการบริหารจัดการบุคลากรอย่าง มีมาตรฐาน มีคุณภาพ และเป็นระบบ เน้นการทำงานเป็น 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความสำคัญในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก โดยคำนึงถึงความแข็งแรง มั่นคง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเป็นสำคัญ 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมทางหลักสูตร คำนึงถึงวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของสังคม ชุมชน ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ 5) ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน โดยกำหนดรูปแบบ แนวทาง วิธีการการเสริมสร้าง ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง และชุมชน และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการสร้างเครือข่ายระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด โดยเป็นแหล่งเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท ประกอบด้วย 1) รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มี 9 วิธีการ 2. ด้านบุคลากร มี 11 วิธีการ 3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มี 9 วิธีการ 4. ด้านวิชาการและกิจกรรมทางหลักสูตร มี 9 วิธีการ 5. ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน มี 9 วิธีการ และ 6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มี 8 วิธีการ

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท ทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และด้านความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท ประกอบด้วย 1) สภาพด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการวางแผนทางการบริหาร ยุทธศาสตร์ นโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก 2) สภาพด้านบุคลากร มีการบริหารจัดการบุคลากรอย่างมีมาตรฐาน มีคุณภาพ และเป็นระบบ เน้นการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมในการวางแผนและการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) สภาพด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ความสำคัญในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก โดยคำนึงถึงความแข็งแรง มั่นคง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเป็นสำคัญ 4) สภาพด้านวิชาการและกิจกรรมทางหลักสูตร คำนึงถึงวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของสังคม ชุมชน ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ 5) สภาพด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน โดยกำหนดรูปแบบแนวทาง วิธีการ การเสริมสร้าง ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง และชุมชน และ 6) สภาพด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการสร้างเครือข่ายระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด โดยเป็นแหล่งเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กำหนดโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบแต่ละตำแหน่ง อีกทั้งคอยควบคุม กำกับ ดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ และมาตรฐานการดำเนินงาน มีการนำนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งมีการนิเทศ ประเมินผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งการพัฒนาบุคลากร ให้ได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในวิชาชีพ อีกทั้ง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชกร สุขแสน ได้ทำการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ผลการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ยุทธศาสตร์การประกันคุณภาพการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านบุคลากร ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านหลักสูตรและการสอน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านส่งเสริมสุขภาพ และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

2. รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท ประกอบด้วย

1) รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยจัดทำรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจนไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา 5 ปี มีการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กได้รับพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน กำหนดทำโครงการ/กิจกรรมอย่างต่อเนื่องทุก ๆ ปี การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัยและศักยภาพของเด็กแต่ละคน โดยทำร่วมกับหน่วยงาน ชุมชน และผู้ปกครอง จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานระหว่างเพื่อนร่วมงานด้วยกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นส่วนสำคัญที่สุดในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา และมีความชำนาญในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ และมาตรฐานตามการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อีกทั้งการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะ

ประสบผลสำเร็จได้ ต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการวางแผน กำหนดทิศทางการศึกษา การกำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ กองเพชร ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก เพื่อตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน และควรแจ้งผลการประเมินของผู้ดูแลเด็กให้ชุมชนทราบ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชุมชนถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติและนำข้อบกพร่องต่าง ๆ เสนอให้ผู้บริหารทราบเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาคต่อไป

2) รูปแบบด้านบุคลากร มีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มองการณ์ไกลด้านการบริหารจัดการด้านบุคลากรอย่างมีมาตรฐาน มีคุณภาพ และเป็นระบบ โดยวางแผนการสรรหาบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อทำหน้าที่ต่าง ๆ มอบหมายงาน ตรงตามตำแหน่ง ความเหมาะสม และความสามารถของบุคลากรทางการศึกษา อีกทั้งมีความชำนาญในการพัฒนาบริหารจัดการการพัฒนาครู และบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างมีประสิทธิภาพ ทันกับเหตุการณ์ในปัจจุบันด้วยวิธีการต่าง ๆ ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้ารับการฝึกอบรมในวิชาชีพ เพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเสริมสร้างความสัมพันธ์ทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การทำงานมีความราบรื่น และประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก นักวิชาการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ได้มีความสัมพันธ์ภาพที่ดีในการทำงานร่วมกัน ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วางแผน มีการประชุมระดมความคิดเห็นจากหลาย ๆ ฝ่าย เพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นความสำคัญในการพัฒนาบุคลากร ในสังกัด ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความรู้ความสามารถทางการศึกษาปฐมวัย ส่งผลให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญาธรรม นิสารโจน ได้กล่าวว่าการ และแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บุคลากร เป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนบุคลากร ที่ทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาทิ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร และผู้ทำความสะอาด เป็นต้น

3) รูปแบบด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ความสำคัญในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก โดยคำนึงถึงความแข็งแรง มั่นคง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเป็นสำคัญ มีมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน และอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นแก่เด็ก ส่งเสริมและพัฒนาเด็กโดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ เพื่อป้องกันและการแพร่กระจายของโรคติดต่อ ลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ อีกทั้งส่งเสริมบุคลากรเข้ารับการอบรมด้าน การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติเหตุ และความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก ทั้งนี้เป็นเพราะ อาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ถือเป็นปัจจัยที่มีส่วนช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ เด็กเล็กจะเรียนรู้ได้ดี ต้องมีสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ดีที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ของเด็กเล็ก ซึ่งผู้บริหารเห็นความสำคัญถึงความปลอดภัยในทุก ๆ ด้าน แก่เด็กเล็กเป็นสำคัญ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและสุขภาพของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ วารินิล ได้กล่าวไว้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคารให้เป็นสัดส่วน เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ และให้ความสำคัญในการก่อสร้าง

อาคาร หรือการปรับปรุงอาคาร สถานที่ การติดตั้งระบบการป้องกันภัย การตรวจสอบและการซักซ้อมแผนป้องกันภัยอย่างสม่ำเสมอ

4) รูปแบบด้านวิชาการ และกิจกรรมทางหลักสูตร มีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นเด็กปฐมวัยเป็นส่วนสำคัญในการบริหารการศึกษา โดยจัดทำหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยบูรณาการกับบริบทของท้องถิ่น คำนึงถึงวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของสังคม ชุมชน ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งส่งเสริมการอบรม เลี้ยงดู และให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมทุกภาคส่วน ร่วมพิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามหลักวิชาการ และแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้เป็นเพราะ การกำหนดหลักสูตร และแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา ร่วมจัดแผนประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเน้นให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถนะตามวัย ผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย ตามบริบทของสังคม ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของท้องถิ่น จึงส่งผลให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมตามวัย และตามบริบทของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร อักษร ได้กล่าวไว้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนดนโยบายการพัฒนา ส่งเสริมให้เด็กมีทักษะพื้นฐานตามพัฒนาการทุกด้านสมวัย มีการจัดโครงการพัฒนาความพร้อมของเด็ก มีแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยผ่านกิจกรรม 6 กิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็ก

5) ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน มีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก กำหนดรูปแบบ แนวทาง วิธีการ การเสริมสร้าง ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยยึดถือปฏิบัติตามแนวทาง ระเบียบ หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง คำนึงถึงการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนเป็นสำคัญ ส่งเสริมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ปราชญ์ชาวบ้านร่วมเป็นครูท้องถิ่น ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากร และเด็กเล็ก มีส่วนร่วมกับชุมชนในกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่น และกิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น วัด เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หัวหน้าส่วนราชการ และบุคลากรทางการศึกษา เป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง และชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัชชา จันทา ได้กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอำนาจเจริญ ประกอบด้วย กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านต่าง ๆ การเสนอแนะให้ข้อคิดเห็นการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การพิจารณาแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็ก

6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีวิธีการดังนี้ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดตั้งเครือข่าย เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย และพัฒนาครู พร้อมกำหนดรูปแบบและกิจกรรมความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย การพัฒนาครู และองค์กรให้มีความเข้มแข็ง ร่วมทำแผน/โครงการ/กิจกรรม ส่งเสริม สนับสนุนเครือข่ายในการจัดการศึกษา การพัฒนาเด็กปฐมวัย และพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีวิสัยทัศน์

ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ และส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและให้ได้มาตรฐานตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดตั้งเครือข่ายระดับท้องถิ่น ตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติา แขวงเมือง ได้กล่าวไว้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้ ทุก ภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กเล็กในทุกระดับ ดำเนินการตามแผนการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปตามปฏิทิน และแนวทางการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้

3. ผลการรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท ในภาพรวมทั้ง 6 รูปแบบ ในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และด้านประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะ การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท ได้ผ่านกระบวนการสร้างที่ดี ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ทำให้ครอบคลุมกระบวนการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีคู่มือมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจน และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงของบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริสนันท์ เดชสุระ ได้กล่าวว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตปฐมวัยของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนสาธิตปฐมวัยของ มหาวิทยาลัยราชภัฏประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรม ทาง การศึกษาปฐมวัย 2) ด้านโครงสร้างการบริหารและการบริหารจัดการ 3) ด้านการพัฒนา ครู ปฐมวัยมืออาชีพ 4) ผู้บริหารมืออาชีพ 5) ด้านการประสานร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน 6) ด้านการเป็นหน่วยร่วมผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 7) ด้านการวิจัยทางการศึกษา ปฐมวัย 8) ด้านการบริการวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น 9) ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และสามารถ นำไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท ประกอบด้วยวงกลม 6 วง บูรณาการร่วมกัน ซึ่งมีความสัมพันธ์ดังนี้ วงกลมชั้นในสุด คือ ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท วงกลมที่อยู่รอบ จำนวน 6 วง คือ การบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมทางหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน และ 6) สภาพด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท ทั้ง 6 ด้าน ใช้หลักธรรม “พุทธปาปนิกสูตร” ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรนำข้อค้นพบจากการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท ในครั้งนี้และพัฒนาให้ครบทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อนำไปกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และทิศทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และทิศทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ และมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2 ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรกำหนดรูปแบบ และกิจกรรมความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย การพัฒนาครู และพัฒนาองค์กรให้มีความเข้มแข็งตามบริบทของสังคม และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น

2.3 ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดเป็น ศูนย์ต้นแบบของการพัฒนาเด็กปฐมวัย หรือศูนย์เรียนรู้การพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยร่วมกันกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย การพัฒนาเด็กปฐมวัย และพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอื่น และนำผลมาเปรียบเทียบกับรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยนาท เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีคุณภาพต่อไป

3.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาเชิงพุทธของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3 ควรศึกษากลยุทธ์การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามหลักกัลยาณมิตรธรรม

3.4 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. มาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ขั้นพื้นฐาน), 2550: 1.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2547). *คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก*, 2547: คำนำ.
- จรรยาธรรม นิสาโรจน์. (2561). *การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก*, วารสารมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 3(1).
- ณัชชา จันทา. (2559). *การบริหารจัดการของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอำนาจเจริญ*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นริสนันท์ เดชสุระ. (2552). *รูปแบบการบริหารโรงเรียนสาธิตปฐมวัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประเสริฐ บุญมี. (2554) *ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์*. รายงานการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- พรทิพย์ วารินทร์. (2563). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วันเพ็ญ กงเพชร. (2559). การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเสื่อโก้ง อำเภอบางบาล จังหวัดมหาสารคาม. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. 5(2).
- วิไลพร อักษร. (2559). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองปลิง จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิชาการเซาธ์อีสท์บางกอก. 2(1).
- สุชาดา แขวงเมือง. (2555). การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลใน จังหวัดหนองคาย. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏหนองคาย. 4(8).